

בעזרת השם יתברך

מאמרי

מעלות ספר התהלים

מלוקטים מספר

הזהר הקדוש

מהתנא האלקי

רבי שמעון בר יוחאי זי"ע

עם הפירוש הנפלא

מתוק מדבש

מאת הגה"ק המקובל רבי דניאל פריש זצוקל"ה

מופץ בעשרות אלפי עותקים – אלול תשפ"ד

מְחִילַת הָעוֹן וְתִקּוּן כָּל הַצָּרָף

אִתָּא במדרש שוחר טוב (ד א) למנצח בנגינות מזמור לדוד בקראי עניי, רבי יהודה אומר כל שאמר דוד, כנגדו וכנגד כל ישראל אמרו, דהיינו שהתכוין לבקש בכך על כל ישראל, ולהלן שם במדרש (יה א) מובאים דברים אלו בהוספה: שכנגד כל ישראל וכנגד כל העתים אמרו, כלומר שספר התהלים יסדו דוד ברוח קדשו כנגד הצרות שבשנות אורך הגלות בכלל הציבור ובפרטי המועקות של כל אחד מישראל עד ביאת הגואל, והעלה בילקוט שמעוני (תהלים תריג) שאמר דוד: יהיו לרצון אמרי פי, שיעשו ויהקקו לדורות, ואל יהיו קורין בהם כספרי מיקס (משורר מפורסם ביו), אלא יהיו קורין בהן והגין בהן ונטלין שר עליהם כנגעים ואהלות, שנאמר יהיו לרצון אמרי פי, אמר רבי ירמיה בשם רבי יוחנן, כתיב (תהלים סא ה) אגורה באהלך עולמים, וכי תעלה על דעתך שדוד ביקש דירה בשני עולמים, אלא אמר יהיו קורין ומוזכרין אותי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות כאילו אני קיים.

ועל מה שבקש דוד שיהיו נוטלין שר על אמירת תהלים כאלו עוסקים בנגעים ואהלות, דן הרב החיד"א בכמה מקומות בספריו הק' ביאור הענין בזה, בספר ראש דוד כתב דלפי פשוטו אפשר דנקט נגעים ואהלות שהם הלכות עמוקות, ואמרינן בגמ' (ברכות ו ע"ב) "אנרא דשמעתא סברא", וזהו שהתפלל דוד שהקורא תהילותיו יחשב כעוסק בנגעים ואהלות שצריכים סברא גדולה ושכרן מרובה, כך יהיו לקורין בשיריו שיטלו שר כזה שהוא רב מאד. אולם בספרו מדבר קדמות כתב החיד"א בשם גורי האר"י ז"ל שהעוסק בסדר טהרות הוא תיקון לפגם החטא הידוע, ואפשר שזה היה כונת דוד המלך ע"ה, דהקורא יהיה חשוב כעוסק בנגעים ואהלות לענין התיקון בפגמי חטא זה.

ובאמת שפירושים רבים נאמרו בנידון זה, ואין כאן המקום להאריך בהם, אלא נציין רק שני גרסאות מהצה"ק ממשכי דרך אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הק' זי"ע, ה"ה דברי הרה"ק רבי אשר הזקן מסטאלין זי"ע, המובאים בספה"ק בית אהרן (דף טו ט"א-ט"ב) בהאי לישנא: והעולם לומדים הפשט מחמת שנגעים ואהלות הוא חריפות, לכן ביקש דוד המלך ע"ה שיהיה חשוב העוסק בתהלים כאילו עוסק בחריפות, אבל אינו מובן מה נפקא מינה מזה, ועוד למה דוקא נגעים ואהלות, ונוכל לומר ע"פ פשוט, כי זאת ידוע שהנגעים דבר רע למאוד, ואיתא בגמ' על י"ג דברים נגעים באים, והושב שם על לשון הרע ורכילות וכו', ועל שאינו רוצה לעשות להבירו איזה טובה כו', וכפי שמונה שם כל הי"ג דברים, ונמצא ג"כ התיקון בתוכם, היינו שצריך להראות הנגע לבחן, וכפי שנראה בעיניו אם צריך הסגר, ויש שצריך לנתון את הבית, ואהלות ג"כ נמצא התיקון בתוכו ע"י הזאה, אשר לזה ביקש דוד המלך ע"ה שבשעה שיתעסק ישראל באמירת תהלים וכו', שצריך כל איש לשבר לבו ולבקש מאת השי"ת על נגעי

לכבו בעת אמירת תהלים, ולשוב בתשובה שלימה על קילקולו שקילקל, ולבקש מהשי"ת שיתן לו כח ומוח להתגבר נגד היצה"ר, ובלא זה עליו נאמר מי בקש זאת מידכם כו', ולזה ביקש דוד המלך ע"ה כשיתעסקו ישראל בזה האופן באמירת תהלים יהיה נחשב כאילו עוסקים בנגעים ואהלות שיש התיקון בתוכן, כך כשיתעסקו ישראל באמירת תהלים בלב נשבר ימחול להם הקב"ה על כל עונותיהם ויתוקנו ככל הצריך להם. ובספר קדושת היהודי הביא בשם הרה"ק היהודי זי"ע מפשיסחא שביאר זאת ע"פ מאמר רו"ל (נגעים פ"ב מ"ה): כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ובאמירת תהלים יאירו עיניו שיראה נגעי עצמו, ויהא סור מרע, ואחר כך "יהי" אהלות מבחינת "אהל שכן באדם" (תהלים ע"ח ט) ויהיה מרכבה לכהינת עשה טוב.

ומה מאד גדלו דברי הגה"ק מוהר"י גיקטאליה זי"ע - מגדולי המקובלים הקדמונים, בספרו הנודע שערי אורה, שדוד המלך ע"ה בשירותיו לפני השי"ת פתח את הדרך להעלאת התפילות של ישראל, וידועים דברים הגה"ק מדינוב זי"ע בספרו אגרא דכלה שבבחינת תהלים יצאו ישראל מהגלות במהרה.

פרוס חודש הרחמים אלול תשפ"ד מוכן מתוק מדבש

מעלת ענין אמירת תהלים מר"ח אלול עד יוהכ"פ

הגה"ק מלאדי זי"ע - בעל התניא - אמר לנכדו הצמח צדק עוד בשנות ילדותו שקיבל ממורו הרה"מ ממעזריטש זי"ע בשם מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע בשם מורו - אחיה השילוני - את ענין אמירת מזמורי תהלים מיום ב' דר"ח אלול עד יום הקדוש, ועד בכלל כמובן, וכאמרתו של נכדו הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע, שבחודש אלול הוא הסעואן - הזמן העקרי - לאמירת תהלים.

וכבר הובא ענין זה בפוסקים בפרי מגדים במטה אפרים, ובמ"ב סימן תקפ"א, והפליג בנידון זה הרה"ק רבי פנחס מקאריין זי"ע, שבחודש אלול מותר לומר תהלים בלילה אף קודם חצות.

והגה"ק מדינוב זי"ע בספרו אגרא דכלה דרוש דרש בזה: מנהג ישראל תורה הוא לומר תהלים בכל חודש אלול, - והוסיף בזה הרמז בתיבת בראשית שהוא ראשי תיבות: י'אמרו ת'הלים ב'חודש א'לול ר'צוים ש'בחינו. ויונעמו לחיד דברי הגה"ק מסיגעט זי"ע בספרו ייטב פנים, שעל ידי אמירת תהלים בחודש אלול מכבסים את הפה שנוכל להתפלל התפלות של הימים הנוראים בקדושה וטהרה כדבעי.

כָּל שִׁירוֹת דָּוִד וְתַהֲלוֹתָיו נֶאֱמָרוּ בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
כָּל אֵינּוֹן שִׁירֵיךָ וְתוֹשֵׁבְחֵךָ דָּאָמַר דָּוִד, וְכָל אֵינּוֹן דִּהְוּ עֲמִיָּה,
כְּלָהוּ הוּוּ בְרָזָא עֲלָאָה בְרָזָא דְחַכְמָתָא.

תָּא חֲזִי עֲבַד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלֵמָא תַתְּאָה כְּגוֹוְנָא דְעֲלֵמָא
עֲלָאָה, וְכָל אֵינּוֹן סְדְרִין דְסֻדְרוֹ דָּוִד וְשְׁלֵמָה בְרִיָּה, וְכָל
אֵינּוֹן נְבִיאֵי קְשׁוּט, כְּלָהוּ סְדְרוֹ כְּגוֹוְנָא דְלְעִילָא.

מתוק מדבש

מֵאָמַר "כָּל שִׁירוֹת דָּוִד וְתַהֲלוֹתָיו נֶאֱמָרוּ בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ" יתחוויר בו
ענין רום מעלת השירות שבספר התהלים שכולם נאמרו בסוד השכינה
וברוח הקודש

(מקור המאמר מהר פרשם וילא דף קנט ע"א, ובגיאורינו כרך ג עמ' שפא)

כָּל אֵינּוֹן שִׁירֵיךָ וְתוֹשֵׁבְחֵךָ דָּאָמַר
דָּוִד וְכֵן כָּל אוֹתָם הַשִּׁירוֹת
וְתוֹשֵׁבְחוֹת שְׁאָמַר דָּוִד, וְכָל אֵינּוֹן דִּהְוּ
עֲמִיָּה וְכָל אוֹתָם הַמְשׁוֹרְרִים שְׁהִיו עֲמוּ,
שְׁשֵׁמוֹתֵיהֶם נִזְכְּרִים בְּרָאשֵׁי מְזֻמֹּרֵי
תְהִלִּים, כְּלָהוּ הוּוּ בְרָזָא עֲלָאָה
בְרָזָא דְחַכְמָתָא כְּלָם אָמְרוּ בְּסוּד
עֲלִיוֹן בְּסוּד הַשְּׁכִינָה שְׁהִיא חֲכָמָה
תַתְּאָה, וְרַצּוֹנוֹ לֹאמַר שְׁאָמְרוּהוּ בְרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ.

תָּא חֲזִי עֲבַד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
עֲלֵמָא תַתְּאָה כְּגוֹוְנָא דְעֲלֵמָא
עֲלָאָה בא ורָאָה עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֵת עוֹלָם הַתְּחִתּוֹן כְּעֵין עוֹלָם
הָעֲלִיוֹן, וְכָל אֵינּוֹן סְדְרִין דְסֻדְרוֹ דָּוִד
וְשְׁלֵמָה בְרִיָּה וְכָל אוֹתָם הַסְּדְרִים שֶׁל
הַמְשֻׁמְרוֹת שְׁסֻדְרוֹ דָּוִד וְשְׁלֵמָה בְּנוּ, וְכָל
אֵינּוֹן נְבִיאֵי קְשׁוּט וְכָל נְבִיאֵי הָאָמֶת,
כְּלָהוּ סְדְרוֹ בְּעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן כְּגוֹוְנָא
דְלְעִילָא כְּעֵין מַה שֵׁישׁ בְּעוֹלָם הָעֲלִיוֹן.

ע"י שירות דוד באים ליראת השי"ת

ליראה את השם, פקודא דא קיימא באלין תושבֿחן דקאמר דוד מלכא, ובאינון קרבנין דאורייתא, דתמן בעי בר נש לדחלא מקמי מאריה, בגין דאינון שירין קיימין בההוא אתר דאקרי יראה, וכל אינון הללויה, דאינון רזא דיראה דקדשא בריך הוא, ובעי בר נש לשואה רעותיה באינון שירין ביראה,

מתוק מדבש

מאמר "ע"י שירות דוד באים ליראת השי"ת" בו יתחוויר כי כאשר האדם מזכיר נוראותיו של הקב"ה ושבחיו על זה, נכנסת יראת ה' בלבו, ודוד שורר אותם בתהילותיו בסוד היראה המושרשת במקום השכינה.

(מקור המאמר מהר פישט ויקהל דף רנ ע"ב, ונצלוטו כרך ת, עמ' ענב)

ליראה את השם, פקודא דא קיימא באלין תושבֿחן דקאמר דוד מלכא מצוה זו עומדת לקימה בשירות ותשבחות שאמר דוד המלך דהיינו בפסוקי דזמרה, ובאינון קרבנין דאורייתא ובאותם הקרבנות שבתורה שאומרים לפני פסוקי דזמרה, דתמן בעי בר נש לדחלא מקמי מאריה ששם צריך האדם לעורר את עצמו לירא מלפני קונו כל זמן שעוסק בהם, בגין דאינון שירין קיימין בההוא אתר דאקרי יראה לפי שאלו השירים משרשים במקום המלכות

[השכינה] הנקראת יראה, כי היא מזמרת תמיד מצד בחינת הדין שבה, ששם סוד השירים כמו שהלויים משוררים מצד הגבורה, וכל אינון הללויה דאינון רזא דיראה דקדשא בריך הוא וכן כל אלו הללויה שבפסוקי דזמרה שהם בסוד היראה של הקדוש ברוך הוא, כי כשהאדם מזכיר את נוראותיו ומעשיו של הקדוש ברוך הוא, ושבתים שהנבואים משבחים לו, נכנסת יראת ה' בלבו, ובעי בר נש לשואה רעותיה באינון שירין ביראה וצריך האדם לשים את רצונו

וְאוֹקְמוּהָ חֲבֵרֵיָא כָּל אֵינֹן רְזִין דְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבֵיחֶן, וְכָל אֵינֹן רְזִין דְּהַלְלוּיָהּ.

הַלְלוּיָהּ הַנְּשֻׁמָּה לְחֻקְבֵּי"ה. הֵם הַחֲשׁוּבִים לְפָנָיו מִכָּל עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאֵי דְכְּתִיב, (מסילס קג א) הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנִבְלָ וְכַנּוֹר הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמַחֲוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב, וְכִי צְרִיף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֵאֵי.

אֶלָּא אָמַר דָּוִד, כָּל מָה שֶׁתְּשַׁבְּחוּ לְקַמֵּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּהֵינִי מִיַּנִּי זְמַר, אֵינֹן כְּלוּם, כְּאֵדָם הָאוֹמֵר לְחֻבְרוֹ, עֲכָשִׁיו עֲשֵׂה

מתוק מדבש

בְּאוֹתָם הַשִּׁירִים בִּירְאָה, וְאוֹקְמוּהָ וּכְבֹר בְּאֵרוֹ הַחֲבֵרִים אֵת כָּל הַסּוּדוֹת חֲבֵרֵיָא, כָּל אֵינֹן רְזִין דְּשִׁירִין שֶׁל הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשַׁבְּחוֹת וְכָל הַסּוּדוֹת וְתוֹשְׁבֵיחֶן וְכָל אֵינֹן רְזִין דְּהַלְלוּיָהּ שֶׁל הַלְלוּיָהּ.

מֵאֲמָר "הַלְלוּיָהּ הַנְּשֻׁמָּה לְחֻקְבֵּי"ה, הֵם הַחֲשׁוּבִים לְפָנָיו מִכָּל" יבואר כּוּ מֵאֲמָרוֹ שֶׁל דָּוִד לְעוֹרֵר עַל דְּבַר שֶׁבַחֹ שֶׁל מְקוּם שֶׁאֵינֹן בְּמִינֵי כָּלִי זְמַר אֵלָּא דוּוֹקָא הַיְלוּלִים שֶׁל הַנְּשֻׁמָּה אֲשֶׁר הֵם הֵם הַחֲשׁוּבִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

(מקור המאמר צהר מדע פרשת נשאית דף עו ע"ג, ונציאורינו כרך א, עמ' רמז-רמג)

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְפִי שְׁאָמַר בְּרוּךְ הוּא לְהֵאֵי וְכִי צְרִיף הַקְּדוֹשׁ בְּמַעֲלַת הַנְּשֻׁמָּה, אָמַר עוֹד בְּעֵנִין בְּרוּךְ הוּא לְכָל אֵלוֹ הַכְּלִי זְמַר. זָה, וְהֵינֹן מֵאֵי דְכְּתִיב מָה שֶׁכְּתוּב הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנִבְלָ וְכַנּוֹר הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמַחֲוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב, וְכִי צְרִיף הַקְּדוֹשׁ וּמְשִׁיב אֶלָּא אָמַר דָּוִד, כָּל מָה שֶׁתְּשַׁבְּחוּ לְקַמֵּי קְדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא בְּהֵינִי מִיַּנִּי זְמַר אֵינֹן כְּלוּם,

זֶה וְזֶה, וְכָל מָה שֶׁתַּעֲשֶׂה אֵינּוּ כְּלוּם, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה דְבַר פְּלוּנִי, כִּי אָמַר דָּוִד, הִלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע הִלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה, כְּלוּמָר אֵינּוּ הִלּוּלוּ, אֲלֵא מָהוּ הִלּוּלוּ, כֹּל הַנְּשִׁמָּה תְהַלֵּל י"ה הִלְלוּיָהּ, וְהָאֲחֵר אֵינּוּ כְּלוּם, אֲלֵא הִלּוּל הַנְּשִׁמָּה, הִדָּא הוּא דְכָתִיב כֹּל הַנְּשִׁמָּה תְהַלֵּל י"ה הִלְלוּיָהּ.

כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשַׁבְּחוֹת שֶׁל הַתְּחַתּוּנִים עוֹלִים אֶל הַשְּׂכִינָה

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, (סהלס כד ט) לְדוֹד מְזֻמּוֹר לִיהו"ה הָאֲרֵץ וּמְלוֹאָהּ תִּבְל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ, הָא תַּנְיִנָן לְדוֹד מְזֻמּוֹר, דְּאָמַר שִׁירְתָּא וּלְבַתָּא

מְתוּק מַדְבָּשׁ

כָּל מָה שֶׁתַּשְׁבַּחוּ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֵלוּ מִיגֵי כְּלֵי זֶמֶר אֵינּוּ כְּלוּם, כְּאֲדָם הָאוֹמֵר לְחֵבְרוּ, עֲכָשְׁיוּ עֲשֵׂה זֶה וְזֶה, וְכָל מָה שֶׁתַּעֲשֶׂה אֵינּוּ כְּלוּם, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה דְבַר פְּלוּנִי, כִּי אָמַר דָּוִד, הִלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע הִלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה, כְּלוּמָר אֵינּוּ הִלּוּלוּ אֵין זֶה הִלְלוּל שְׁלוּ, אֲלֵא מָהוּ הִלּוּלוּ וְאָמַר כֹּל הַנְּשִׁמָּה תְהַלֵּל י"ה הִלְלוּיָהּ מָה שֶׁהַנְּשִׁמָּה מְהַלֵּל לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא חֲשׂוּבָה לְפָנָיו, וְהָאֲחֵר וְהִלּוּל אֲחֵר אֵינּוּ כְּלוּם, אֲלֵא הִלּוּל הַנְּשִׁמָּה, הִדָּא הוּא דְכָתִיב זֶה שֶׁכָּתוּב כֹּל הַנְּשִׁמָּה תְהַלֵּל י"ה הִלְלוּיָהּ.

מֵאָמַר "כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשַׁבְּחוֹת שֶׁל הַתְּחַתּוּנִים עוֹלִים אֶל הַשְּׂכִינָה" יתבאר בו שבכל מקום שנאמר בספר התהלים מזמור לדוד, הענין הוא שאו שרתה עליו השכינה ועוררה אותו לשורר שירותיו הק, והשכינה נקראת מזמור לפי שכל הזמירות, ותשבחות התחתונים עולים אליה.

(מקור המאמר זוהר פרשת נח דף טו ע"א, ונצי"אורינו כרך ג, עמ' 55-56)

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח לְפָרֵשׁ מָה שֶׁכָּתוּב וּמְלוֹאָהּ תִּבְל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ, הָא לְדוֹד מְזֻמּוֹר לֵה' הָאֲרֵץ תַּנְיִנָן לְדוֹד מְזֻמּוֹר דְּאָמַר שִׁירְתָּא

שָׁאֲרֵת עֲלֶיהָ רוּחַ קְדִישָׁא, מְזֻמּוֹר לְדָוִד, דְּשָׁאֲרֵת עֲלֶיהָ רוּחַ קְדִישָׁא
וּלְבַתֵּר אָמַר שִׁירְתָּא.

לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהָ, הָאֵי קָרָא עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אֲתָמַר
דְּאִיהִי אַרְעָא קְדִישָׁא, וּמְלוֹאָהָ דָּא שְׂכִינְתָּא, כְּמָה דְּאֵת
אָמַר (ד"ס"ג ט"ז) כִּי מְלֵא כְבוֹד יְהוָה אֵת בַּיִת יְהוָה, וּכְתִיב (שמות
מ לז) וּכְבוֹד יְהוָה מְלֵא אֵת הַמִּשְׁכָּן.

מתוק מדבש

וּמִמְשִׁיךְ לְפָרֵשׁ מַה שְּׁפָתוֹב לַה' הָאָרֶץ
וּמְלוֹאָהָ, הָאֵי קָרָא עַל
אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אֲתָמַר דְּאִיהִי
אַרְעָא קְדִישָׁא פְּסוּק זֶה עַל אַרְץ
יִשְׂרָאֵל נְאֻמַר שְׁהִיא אַרְץ הַקְּדוּשָׁה, רְצוֹנוֹ
לוֹמַר לְפִי שְׁפָתוֹב ה' הִנְדִיעָה הָאָרֶץ,
לְכֹן דְּרָשׁוּ עַל אַרְץ יִשְׂרָאֵל, וּמְלוֹאָהָ
דָּא שְׂכִינְתָּא פְּרוּשׁ מַלְתּוֹ וּמְלוֹאָהָ רוּמְזוֹת
עַל הַשְּׂכִינָה שְׁהִיא מְמַלֵּאת אֵת כָּל
הָאָרֶץ, כְּמָה דְּאֵת אָמַר כִּי מְלֵא
כְבוֹד ה' אֵת בַּיִת ה' פְּרוּשׁ הַשְּׂכִינָה
מְלֵאָה אֵת בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ, וּכְתִיב וּכְבוֹד
ה' מְלֵא אֵת הַמִּשְׁכָּן פְּרוּשׁ הַשְּׂכִינָה
מְלֵאָה אֵת הַמִּשְׁכָּן, אִף כְּאֵן לַה' הָאָרֶץ
וּמְלוֹאָהָ פְּרוּשׁוֹ שְׁהַשְּׂכִינָה מְלֵאָה אֵת
כָּל הָאָרֶץ.

וּלְבַתֵּר שָׁאֲרֵת עֲלֶיהָ רוּחַ קְדִישָׁא
הָרִי לְמַדְנֵי שְׂבַמְקוּם שְׁנַאֲמַר תְּחַלֵּה
"לְדָוִד" וְאַחַר כֵּן "מְזֻמּוֹר", מוֹרָה שְׁדוּד
אָמַר שִׁירָה תְּחַלֵּה כְּדִי לְעוֹרֵר אֵת מַדְתּוֹ
מַדְתּוֹ הַמְּלַכּוֹת [הַשְּׂכִינָה] הַנְּקָרָאת
"מְזֻמּוֹר" וְאַחַר כֵּן שְׁרְתָה הַשְּׂכִינָה עֲלֵיו
שְׁהִיא בְּחִינַת רוּחַ הַקְּדוּשָׁה, (הַשְּׂעַם
שְׁהַמְּלַכּוֹת נְקָרָאת מְזֻמּוֹר לְפִי שְׂכַל
הַזְּמִירוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחוֹת שֶׁל
הַתְּחַתּוֹנִים עוֹלִים אֵלֶיהָ), מְזֻמּוֹר לְדָוִד
דְּשָׁאֲרֵת עֲלֶיהָ רוּחַ קְדִישָׁא וּלְבַתֵּר
אָמַר שִׁירְתָּא וּבְמַקּוּם שְׁנַאֲמַר תְּחַלֵּה
"מְזֻמּוֹר" וְאַחַר כֵּן "לְדָוִד", מוֹרָה
שְׁתְּחַלֵּה שְׁרְתָה עֲלֵיו הַשְּׂכִינָה וְהִיא
עוֹרְרָה אוֹתוֹ לְשׁוֹרֵר וְאַחַר כֵּן אָמַר
שִׁירָה.

ע"י התפלה נתן הכח לישראל לשבך הפעם שבְּעִלְיוֹנִים

קום רבי יוסי, קם רבי יוסי פתח ואמר (מסלס קמד טו) אֲשָׁרֵי הָעַם שְׁפָכָה לוֹ אֲשָׁרֵי הָעַם שִׁיהו"ה אלהי"ו, אֲשָׁרֵי הָעַם שְׁפָכָה לוֹ, מהו שְׁפָכָה לוֹ, כְּמָה דָּאתָ אָמַר (מסמכ טו) וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׁפָכָה, שְׁכִיף מְרוּגְזִיהָ.

דְּבַר אַחַר, שְׁכִיף מְרוּגְזִיהָ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (במדכר יא טו) וְאִם

מתוק מדבש

מֵאָמַר "ע"י הַתְּפִלָּה נָתַן הַכֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לְשִׁבְךָ הַפְּעַם שְׁבְּעִלְיוֹנִים" יתבאר בו דבר מעלת תפלתם של ישראל ורב חיקה לבטל מעליהם ענין הכעס שבבחינות העליונות בהמשכת הרחמים ממקור הרים ונשא.

(מקור המאמר זוהר פרשת נשא דף קלג ע"א נאדרא רנא, ונצאוריכו כרך יב, עמ' רכו)

קָם רַבִּי יוֹסִי, פֶּתַח וְאָמַר הַקָּדוּמִים לְפָרֵשׁ מַה שְׁפָתוֹב אֲשָׁרֵי הָעַם שְׁפָכָה לוֹ אֲשָׁרֵי הָעַם שִׁיהו"ה אלהי"ו, הִנֵּה מַה שְׁפָתוֹב אֲשָׁרֵי הָעַם שְׁפָכָה לוֹ קָשָׁה מַהוּ שְׁפָכָה לוֹ הִנֵּה לוֹ לומר שְׁפָךְ לוֹ, וּמִתְרַץ קָרִי שְׁכָכָה בְּקַמ"ץ תַּחַת הַשֵּׁ כְּמָה דָּאתָ אָמַר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׁפָכָה דְהֵינּוּ שְׁכִיף מְרוּגְזִיהָ שְׁנִשְׁקַט מִפְּעֻסוֹ, הַכִּי נִמְי לְפִי שֵׁשׁ בְּסִפִּירַת הַתְּפִלָּה הַתְּעוֹרְרוֹת הָאֵף, וְאֲשָׁרֵי הָעַם שְׁפָכָה לוֹ, שְׁשׁוּפוֹ וּבִטּוֹל פְּעֻסוֹ שֶׁל הַתְּפִלָּה לְגַמְרֵי מְסוּר בִּידוֹ עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ.

דְּבַר אַחַר פְּרוּשׁ אַחַר שְׁכִיף מְרוּגְזִיהָ הֵינּוּ שְׁנִשְׁקַט בְּכַעְסוֹ לְפִי שְׁעָה, אֲכַל עֲדִין שְׁמוֹר וְטָמִיר פְּעֻסוֹ בְּלָבוֹ וְלֹא נִתְבַטַּל לְגַמְרֵי, וְדוֹרֵשׁ "כְּכָה" שִׁישְׁאָר הַדְּבַר כְּכָה וְלֹא נִצָּא לְחוּץ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאִם כְּכָה אֵת עוֹשֶׂה לִי שִׁישְׁאָר עוֹד הִרְגוּ וְהַפְּעֵס שְׁמוֹר בְּלִבְךָ עֲלֵיהֶם, אִם כֵּן הִרְגִּינִי נָא הִרְגוּ לְפִי שְׁבַעֲוֹן קַל יִחְזוּר הַפְּעֵס לְהַתְּעוֹרֵר וְלִצְאָתָא, וְאָמַר כִּי דָא מַה שְׁפָתוֹב אֲשָׁרֵי הָעַם שְׁפָכָה לוֹ הוּא דִּינָא דְדִינִי זֶה נֶאֱמַר עַל הִרְגוּ וְהִדִּין שֶׁל בַּעַל הַדִּין שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, וְמַה

כָּכָה אֶת עוֹשֶׂה לִי הֶרְגַנִּי נָא הָרוּג, דָּא הוּא דִינָא דְדִינִי, אֲשָׁרִי
הָעַם שִׁיהוּ"ה אֱלֹהֵינוּ, רַחֲמֵי דְרַחֲמֵי.

כָּל מִנְמָתוֹ שֶׁל דּוֹד הַמֶּלֶךְ בְּשִׁבְחֵי הַשִּׁי"ת הַיְתֵה
לְהַמְתִּיק אֶת הַגְּבוּרֹת

הַפַּעַם אוֹדָה אֶת יְהו"ה, רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר (תהלים קיא ב)
אוֹדָה יְהו"ה בְּכָל לֵב בְּסוֹד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה, בְּכָל לֵב,
בְּכָל לֵב מִבְּעֵי לֵיה, אֲלֵא דּוֹד בְּרִזָּא עֲלָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא קָא
בְּעֵי לֵיה לְאוֹדָא לֵיה לְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא, אוֹדָה יְהו"ה בְּכָל

מִתּוֹק מִדְּבַשׁ

שְׁכַתוֹב אֲשָׁרִי הָעַם שִׁיהוּ"ה אֱלֹהֵינוּ דְרַחֲמֵי תְּכַלִּית הַרְחָמִים וּמְרַחֵם עַל
נְאֻמָּר עַל בְּחִינַת הַפֶּתַר, שֶׁהוּא רַחֲמֵי יִשְׂרָאֵל.

מְאֻמָּר "כָּל מִנְמָתוֹ שֶׁל דּוֹד הַמֶּלֶךְ בְּשִׁבְחֵי הַשִּׁי"ת הַיְתֵה לְהַמְתִּיק
אֶת הַגְּבוּרֹת" בּוּ מְבוֹאֵר רְצוֹן דּוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה לְשִׁבְחָה לְהַקְבִּי"ה ע"י סְפִירוֹת
הַתְּפָאֵרֹת וּמְלִכּוֹת שֶׁהֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הַמּוֹרָה עַל מְדוֹת הַחֶסֶד וְהַגְּבוּרָה כְּדִי
לְחַבְרֵם יַחַד בְּמַטְרָה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים.

(מקור המאמר מהר פרשם ואלא דף קנה ע"ג, ונציאורינו ככך ג, עמ' טנא-טנב)

הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה' בְּרִי לְפָרֵשׁ קְדִישָׁא אֲלֵא דּוֹד בְּסוֹד עֲלִיּוֹן שֶׁל שֵׁם
פְּסוּקָה זֶה רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר לְפָרֵשׁ מַה שְׁכַתוֹב אוֹדָה ה'
בְּכָל לֵב בְּסוֹד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה וְקִשָּׁה לְמַה כְּתוּב בְּכָל לֵב, בְּכָל לֵב מִבְּעֵי
לֵיה כִּי רַק לֵב אֶחָד יֵשׁ לוֹ לְאָדָם, אֲלֵא דּוֹד בְּרִזָּא עֲלָא דְשָׁמָא
קְדִישָׁא אֲלֵא דּוֹד בְּרִזָּא עֲלָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא אֲלֵא דּוֹד בְּסוֹד עֲלִיּוֹן שֶׁל שֵׁם
הַקְּדוֹשׁ הוּי"ה קָא בְּעֵי לֵיה לְאוֹדָא לֵיה לְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא רְצָה לְהוֹדוֹת
לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְצוֹנוֹ לֹמַר שְׁדוֹד רְצָה לְשַׁבַּח לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל דְּי
הַסְּפִירוֹת שֶׁל תְּפָאֵרֹת וּמְלִכּוֹת שֶׁהֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְכֵן אָמַר אוֹדָה

לְכַבֵּב, בְּיַצֵּר טוֹב וּבְיַצֵּר רָע וְאֵלֵיךְ תִּרְיִן סִטְרִין חַד יְמִינָא וְחַד שְׁמַאלָא [וכו'].

כְּתִיב (מסלס קלמ ט) אֹדְרָךְ בְּכָל לְבַי נִגְדַּי אֱלֹהִים אֲזַמְרָךְ, הִכָּא בְּאַתְרַי חַד קְאָמַר, דְּכְתִיב נִגְדַּי אֱלֹהִים אֲזַמְרָךְ, דְּהָא לְגַבֵּי הָאֵי דְרָגָא קְאָמַר שִׁירְתָּא, לְחַבְרָא לִיָּה בִּימִינָא.

מְתוּק מִדְּבַשׁ

ה' בְּכָל לְכַבֵּב שֶׁהוּא שְׁנֵי לְכַבּוֹת, אֲזַמְרָךְ וְקָשָׁה לְמָה כְּתוּב כָּאֵן לְבַי וְלֹא שְׁפָרוּשׁוֹ לְפִי הַפֶּשֶׁט בְּיַצֵּר טוֹב וּבְיַצֵּר רָע הַשׁוֹכְנִים בְּשְׁנֵי חַלְלֵי הַלֵּב שְׁשָׁרְשָׁם בְּחֶסֶד וּגְבוּרָה, וְאֵלֵיךְ תִּרְיִן סִטְרִין חַד יְמִינָא וְחַד שְׁמַאלָא וְהֵם שְׁנֵי צְדָדִים אֶחָד יְמִין שֶׁהוּא הַחֶסֶד וְאֶחָד שְׁמַאל שֶׁהוּא הַגְּבוּרָה [וכו'].

כָּא לְבָאָר הַטַּעַם לְמָה הִיָּה דוֹד מוֹדָה וּמִשְׁבַּח פַּעַם בְּלִשׁוֹן כְּפּוֹל לְכַבֵּב וּפַעַם בְּלִשׁוֹן פְּשׁוּט לֵב, וְאָמַר כְּתִיב אֹדְרָךְ בְּכָל לְבַי נִגְדַּי אֱלֹהִים

אֲזַמְרָךְ וְקָשָׁה לְמָה כְּתוּב כָּאֵן לְבַי וְלֹא לְכַבֵּב, וּמִתְרַץ כִּי הִכָּא בְּאַתְרַי חַד קְאָמַר כָּאֵן אָמַר דוֹד הוֹדָאָה רַק בְּשִׁבִיל צַד אֶחָד שֶׁהוּא צַד הַחֶסֶד, דְּכְתִיב נִגְדַּי אֱלֹהִים אֲזַמְרָךְ הִרִי שְׁכַל מְגַמְתוֹ הִיָּתָה לְחַקֵּן וּלְהַמְתִּיק אֶת הַגְּבוּרָה הַנִּקְרָאת אֱלֹהִים עַל יְדֵי הַחֶסֶד, דְּהָא לְגַבֵּי הָאֵי דְרָגָא קְאָמַר שִׁירְתָּא כִּי בְּשִׁבִיל חַקֵּן מְדַרְגַת הַגְּבוּרָה אָמַר שִׁירָה, לְחַבְרָא לִיָּה בִּימִינָא כְּדִי לְחַבֵּר אֶת הַגְּבוּרָה בְּחֶסֶד, לְכֵן כְּתִיב לְבַי בְּלִשׁוֹן יְחִיד הַמּוֹדָה עַל הַחֶסֶד.

אמירת שירה לפני השי"ת בכל מצב

מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, ואף על פי שהיה בורח ונגרש ממלכותו, לא מנע עצמו מלומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא, ולשוב ולהתחנן לפניו, וישלח את העורב, זהו דוד, שהיה קורא עמהם תמיד פעורב.

מתוק מדבש

מאמר "אמירת שירה לפני השי"ת בכל מצב" בו נראה בעליל, רב חיליה דוד מלכא משיחא שבכל מצב שהיה שרוי אף במיצר גדול של סכנת היים והטרדתו ממלכותו לא מנע עצמו מלשורר באהבה והתעוררות הלב ליוצרו.

(מקור המאמר זוהר חדש פרשת נח דף כט ע"ב, ונציאונו כדך א, עמ' סא)

מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, ונדע קשית חמיניו זכרונם לברכה (מסקת פרכות דף 1 עמוד ט) כי קינה לדוד מבעי ליה, אלא ואף על פי שהיה בורח ונגרש ממלכותו, לא מנע עצמו מלומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא, ולשוב ולהתחנן לפניו, ועל זה פא לרמוז וישלח את העורב, זהו דוד שגשלה ונתגרש ממלכותו, שהיה קורא ואמר שירה ומתפלל עמהם עם ישראל תמיד פעורב הקורא קר"ק קר"ק תמיד.

הקב"ה ברחמי מטה המאזנים כלפי חסד

רבי חזקיה פתח, (סהלס לב 6) לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה, הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהּ, אֲבָל קָרָא דָא בְרִזָּא דְחִכְמָתָא אֲתָמַר, דְּהָא תְּגִינֵן בְּעִשְׂרָה זִינֵי שְׂבָחָא שְׂבַח דְּוֹד לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְחַד מְנַיְיָהוּ מִשְׁפִּיל, וְהוּא דְרָגָא חַד מֵאַנּוּן עֲשָׂרָה [וְכוּ].

אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע, דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַקִּיל חוֹבֵי וְזַכּוֹן דְּבָנֵי נְשָׂא, דְּהָהוּא (ד"א, פד הווא) תִּיקְלָא דְכִסְטֵר

מתוק מדבש

מאמר "הקב"ה ברחמי מטה המאזנים כלפי חסד" בו יתחוויר ענין שקילת מעשי האדם דהיינו זכויותיו וחובותיו בעת הדין, ואשרי מי שזוכה שהקב"ה כביכול מטה דינו כלפי חסד להכריע את כף המאזנים לטובתו.

(מקור המאמר ספר פרשת נח דף ע"א, ע"ב, וצטטורינו כן ג, עמ' קל-קל"א)

רבי חזקיה פתח לפרש מה שכתוב לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה פרוש אשרי למי שנמחל פשעו ונתכסה חטאו שלא יזכר עוד, ואמר הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהּ פסוק זה כבר העמידו ופרשו חכמינו זכרונם לברכה, אֲבָל קָרָא דָא בְרִזָּא דְחִכְמָתָא אֲתָמַר אכל פסוק זה בסוד החכמה נאמר, דְּהָא תְּגִינֵן כִּי לְמַדְנֵוּ בְּפִסְחִים (דף ק"ז עמוד ב), בְּעִשְׂרָה זִינֵי שְׂבָחָא שְׂבַח דְּוֹד לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִשְׂרָה מִינֵי שְׂבָחִים שְׂבַח דְּוֹד לְהַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא בְּסִפְרֵי תְהִלִּים, וְהֵם, בְּנִצּוּחַ, בְּגִגּוֹן,

אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע פרוש אשרי אדם שפשעו שוקלים מעשיו הקדוש ברוך הוא מסייע שיזכה בדין, דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַקִּיל חוֹבֵי וְזַכּוֹן דְּבָנֵי נְשָׂא כִּי בְּשַׁעָה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא שׁוֹקֵל בְּמֵאזְנֵים

חובין מסתלקין, ואנון אוחרנין זכין דאנון בתיקלא אחרא מכריעין לתתא, דא הוא נשוי פשע.

כל אותיות מזמורי התהלים נכתבו ברוח הקדש
תא חזי באלין שירין ותושבחו דקאמר דוד, אית בהון רזין
ומלין עלאין ברזי דחכמתא, בגין דכלהו ברוח קדשא

מתוק מדבש

החובות והזכיות של בני אדם, דההוא תיקלא דבסטור חובין מסתלקין, ואנון אוחרנין זכין דאנון בתיקלא אחרא מכריעין לתתא או עושה הקדוש ברוך הוא ברחמיו וחסדיו בסוד (ראש השנה דף י' עמוד א) מטה כלפי חסד, שהכף שבה החובות עולה, וכף האחרת שבה הזכיות מכרעת ונמשכת למטה, דא הוא נשוי פשע זה נקרא נשוי פשע, שהקדוש ברוך הוא נושא הפשע

למעלה ועל ידי זה כף הזכות מכרעת, (הנה ענין זה אינו נודק חלל בגשמי, חגל צרוקטי הענין הוא, כי כף הזכות אומרת שגיד על איש פלוני כך וכך טובות וכך וכך מוספת קדשה חלף בעצמו אשר עבד צמלות חלו, וכך חוזה אומרת שגיד על איש פלוני כך וכך אטמאה וגזרות קשות ורעות חלף העצמות שגבר, ובהיות כף זכות מכרעת יורדת הקדשה ומתפשטת עליו למטה, ואזקס הגזרות ויום האטמאה מספקות מעליו, והיינו נשוי פשע, ואם להקפד סם ושלום להקפד).

מאמר "כל אותיות מזמורי התהלים נכתבו ברוח הקדש" בו יבואר דבר ענין הסודות והשמות הקדושים העליונים שיש במזמורי התהלים וכולם נאמרו בסודות החכמה העליונה, ובכח הרצון שבאדם וזהירותו מהחטא יזכה לשמירה יתירה מהש"ת מהיצר הרע ומדינה של גיהנם.

(מקור המאמר מהר פרשת ושלח דף קעט ע"א, וצנאורינו כרך ג, עמד מלג-תרמ)

תא חזי באלין שירין ותושבחו דקאמר דוד בא וראה באלו השירות והתשבחות שאמר דוד המלך, אית בהון רזין ומלין עלאין ברזי דחכמתא יש בהם סודות ודברים עליונים בסודות החכמה, כמו שקבלו

אתאמרו, יהוה שרא רוח קדשא עליה דדוד ויהוה אמר שירתא, ובגין כך בלהו ברזי דחכמתא אתאמרו.

פתח רבי אלעזר ואמר, (מהלל ק"ט יג) דחה דחיתני לנפל ויהו"ה עזרני, דחה דחיתני, דחה דחוני מבעי ליה, מאי דחה דחיתני, אלא דא סטרא אחרא דדחייא ליה לבר נש תדיר, ובעי לדחייא ליה ולאסטאה ליה מעם קדשא בריף הוא, ודא הוא יצר הרע דאשתכח לגביה דבר נש תדיר, ולקבליה אהדר דוד ואמר דחה דחיתני לנפול, בגין דאיהו הוה אשתדל לגביה בכל

מתוק מדבש

ברוף הוא אתה דחיתני, ואינו כן אלא אמרו על השונאים שלו כמו שכתוב לפני זה כל גוים סבבוני בשם ה' פי אמילם, אם כן דחה דחוני מבעי ליה פרוש הגוים דחוני, מאי דחה דחיתני למה אמר בלשון נוכח, אלא דא סטרא אחרא דדחייא ליה לבר נש תדיר אלא זה אמר כלפי הסטרא אחרא הידחה את האדם תמיד, ובעי לדחייא ליה ולאסטאה ליה מעם קדשא בריף הוא ורוצה לדחותו ולהנטותו מהקדוש ברוף הוא, ודא הוא יצר הרע דאשתכח לגביה דבר נש תדיר וזהו היצר הרע הנמצא אצל האדם תמיד, ולקבליה אהדר דוד ויכנגדו חזר דוד ואמר דחה דחיתני לנפול, בגין

בעלי הקבלה, כי מכל מזמור ומזמור ושיר ושיר יוצא שם אחר לענין דויע, פאשר כתוב בשמוש תהלים, בגין דכלהו ברוח קדשא אתאמרו לפי שכלם נאמרו ברוח הקדש, דהוה שרא רוח קדשא עליה דדוד ויהוה אמר שירתא פי הנה שורה רוח הקדש על דוד ואז אמר שירה, לכן כל האותיות של מזמורי תהלים נכתבו ונסדרו ברוח הקדש, ובגין כך בלהו ברזי דחכמתא אתאמרו ולכן כלם בסודות החכמה נאמרו.

פתח רבי אלעזר ואמר לפרש מה שכתוב דחה דחיתני לנפל ויהו"ה עזרני ושואל למה כתוב דחה דחיתני שמשמע שאומר לנגד הקדוש

איננו עקתין לאסטאָה ליה מעם קדשאַ ברוּך הוא, ועליה אָמר דוד דחה דחיתני לנפול בגיהנם, ויהו"ה עזרני, דלא אתמסרנא בידך.

ועל דא אית ליה לבר נש לאזדהרא מניה, בגין דלא ישלוט עליה, וקדשאַ ברוּך הוא פדין נטיר ליה בכל ארחוי, דכתיב (משלי ג כג) אַז תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף, (ס"ז ד י"ג) בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, וכתיב (ס"ט פסוק י"ט) וארח צדיקים פאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אָמר רבי יהודה, זכאין אינון ישראל דקדשאַ ברוּך הוא נטיר לון בעלמא

מתוק מדבש

אז פשתהיה נשמר במעשה ובמחשבה תלך לבטח דרכך, ורגלך לא תגוף לא תפח באבן נגף, וכתיב בלכתך לא יצר צעדך פרוש פשתלך לא יהיה צר מקום פסיעותיך, ואז ואם תרוץ לא תכשל פרוש שלא תפל, וכתיב וארח צדיקים הדרך שהצדיקים הולכים בו, פאור נגה הוא פאור היום המזהיר, הולך ואור עד נכון היום הולך ומאיר בכל פעם יותר עד אשר יכון היום בשלמותו והוא חצות היום, רצונו לומר בכל עת ושפילו יותר לעמוד על דעת התורה (מגילות). אָמר רבי יהודה, זכאין אינון ישראל דקדשאַ ברוּך הוא נטיר לון בעלמא דין אשריהם ישראל שהקדוש ברוּך הוא שומר אותם בעולם הזה מן

דאיהו הוה אשתדל לגביה בכל אינון עקתין לפי שהוא הנה משתדל עמו בכל אותם הצרות שעברו עליו, לאסטאָה ליה מעם קדשאַ ברוּך הוא להטותו מהקדוש ברוּך הוא, ועליה אָמר דוד דחה דחיתני לנפול בגיהנם שרצית להדיחני לגיהנם, ויהו"ה עזרני, דלא אתמסרנא בידך שלא נמסרתי בידך.

ועל דא אית ליה לבר נש לאזדהרא מניה בגין דלא ישלוט עליה על פן יש לו לאדם להזהר מן היצר הרע פדי שלא ישלט עליו, וקדשאַ ברוּך הוא פדין נטיר ליה בכל ארחוי ואז הקדוש ברוּך הוא ישמר אותו בכל דרכיו, דכתיב

דין ובעלמא דאתי, דכתיב (שעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

לא היה חכם לבקש בקשות מהשׁוׁת כדוד
אמר רבי יוסי, מאן הוא חפימא למתבע בעותיה כדוד מלכא,
דהוא הוה נטיר פתחא דמלכא.

מתוק מדבש

היצר הרע שבכל יום ויום הוצה אותם מדינה של גיהנם, ומחמקטרגים להחטיא את האדם, אלא שהקדוש שלא יסטינו עליו, דכתיב ועליהם ברוך הוא משבר כחו ולא יעזבנו בידו, נאמר ועמך כלם צדיקים לעולם ובעלמא דאתי ובעולם הבא ישמר יירשו ארץ.

מאמר "לא היה חכם לבקש בקשות מהשׁוׁת כדוד" בו מובא גודל כחו וחכמתו של דוד המלך ע"ה להעלות תפלתו דרך הפתחים העליונים כדי שיוגיעו לפני השי"ת.

(מקור המאמר מהר פראש וקרא דף כ ע"ג, ונציאונו כרך י', עמ' לז)

אמר רבי יוסי לרבי חייא, מאן הוא חפימא למתבע בעותיה כדוד מלכא מי הוא חכם לבקש בקשתו כמו דוד המלך, דהוא הוה נטיר פתחא דמלכא שהוא היה מרובה למלכות [השכינה] השומרת את הפתח של המלך שהוא הקב"ה, כלומר דוד היה יודע איך להעלות תפלתו דרך הפתחים של מעלה, עד שיעלו ויגיעו לפני המלך ברוך הוא.

דוד המלך דבק תמיד בהקב"ה שאכן לא עזבו רבי חייא פתח ואמר (תהלים סג ט) דבקה נפשי אחריו, בי תמכה מינה, האי קרא אית לאסתפלא ביה, דבקה נפשי אחריו, בגין דדוד מלכא הוה מתדבק נפשיה תדיר אבתריה דקדשא בריה הוא, ולא חייש למלין אחרנין דעלמא, אלא לאתדבקה נפשיה ורעותיה ביה, וכיין דאיהו הוה מתדבק בקדשא בריה הוא, הוה תמיך ביה ולא שבקיה, מכאן לבר נש פד אתא

מתוק מדבש

מאמר "דוד המלך דבק תמיד בהקב"ה שאכן לא עזבו" יבואר בו מדתו של דוד המלך ע"ה שלא החשיב ולא חשש משום דבר של חמדת העולם, אלא להתדבק ביוצרו וקונו, ואכן השי"ת תמך בו תמיד ולא עזבו ומוה יש ללמוד כל אדם לאחוז בדרכו דרך הקודש.

(מקור המאמר נהר פרשת וילא דף קסג ע"ב, ונציאוויט כרך ג, עמ' חכט)

רבי חייא פתח ואמר לפרש מה שפתוב דבקה נפשי אחריו פרוש לפי שנפשי דבקה ללכת אחריו, בי תמכה מינה לכן תמכה בי מינה לבל אמוט, האי קרא אית לאסתפלא ביה בפסוק זה יש מה להסתפל ולהתבונן כמה שאמר דוד דבקה נפשי אחריו היינו בגין תדיר מלכא הוה מתדבק נפשיה תדיר אבתריה דקדשא בריה הוא לפי שדוד המלך היה מדבק עצמו תמיד אחרי הקדוש ברוך הוא, ולא

חייש למלין אחרנין דעלמא אלא לאתדבקה נפשיה ורעותיה ביה ולא חשש לדברים אחרים של חמדת העולם אלא להתדבק בו בנפשו ורצונו, וכיין דאיהו הוה מתדבק בקדשא בריה הוא וכיין שהוה היה מתדבק בהקדוש ברוך הוא, הנה תמיך ביה ולא שבקיה היה הקדוש ברוך הוא תומך בו ולא עזבו לכן אמר בי תמכה מינה, מכאן לבר נש פד אתא לאתדבקה בקדשא בריה הוא מכאן אנו למדים לכל אדם כשבא להתדבק

לאתדבקא בקדשא בריך הוא, קדשא בריך הוא אֶחיד ביה וְלֹא שְׁבִיק לִיה.

דוד שהשפיל עצמו מפני צער השכינה. לא יכלו שונאיו להרע לו

דוד מלכא [וכו'] בזמנא דחמא גרמיה בעקו, ושנאוי קא דחקין ליה, בדין מאיך גרמיה, והנה קרי גרמיה מספנא זעירא לכלא. מאי טעמא, בגין דהא לזמנין הנה שליט, ולזמנין הנה

מתוק מדבש

בהקדוש ברוך הוא, קדשא בריך הקדוש ברוך הוא אֶחיד בו ותומך בו הוא אֶחיד ביה וְלֹא שְׁבִיק לִיה בימינו ואינו עוזב אותנו.

מאמר "דוד שהשפיל עצמו מפני צער השכינה, לא יכלו שונאיו להרע לו" בו יתחזק ענין הצרות שהקיפו את דוד מדי פעם, שהיה זה כח הקליפות שנאחזו בהשכינה הק, ולפי שהשתתף בצערה היה שולט על צריו שלא יכלו להרע לו.

(מקור המאמר ספר פשט פקודי דף רלז ע"א, ונציאוינו כך ט, עמ' קנא)

דוד מלכא וכו' [וכו'] בזמנא דחמא גרמיה בעקו ושנאוי קא דחקין ליה ובזמן שראה את עצמו בצרה ושונאיו היו מצרים לו, שנה היה מורה שהקלפות היו אותיות ויונקות מן המלכות, בדין מאיך גרמיה אז דוד השפיל את עצמו כדי להשתתף בצער השכינה, והנה קרי גרמיה מספנא זעירא לכלא והיה קורא את עצמו עני וקטן בפני כל, לפי מצב השכינה שהיתה בסוד מעוט הירח ועניה משפע ואור העליון. מאי טעמא מה הטעם ואיך ידע דוד מדרגת ומצב השכינה, ומתרחץ בגין דהא לזמנין הנה שליט לפי שלפעמים היה שולט ומושל, ואז ידע שהוא מתמת עלית השכינה, ולזמנין הנה בעאקו

בְּעֵאקוּ דְשִׁנְאוֹי, וְעַם כָּל דָּא אִיהוּ שְׁלִיט עַלֵייהוּ תְדִיר, וְלֹא יִכִּילוּ לֵיהּ.

עֲנִין הַזְכָּרַת שֵׁם הָאֵם בַּתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה

וְהוֹשִׁיעָה לְבִן אִמְתָּךְ, וְכִי לֹא הָיָה בְרִיָּה דְיִשְׁי אִיהוּ, עַד דְּאִיהוּ אָמַר בְּשֵׁמָא דְאִמְיָה וְלֹא בְשֵׁמָא דְאָבוּי, אֲלֵא הָא אִימְנָא דְכַד יִתִּי בְר נָש לְקַבֵּל מְלָה עֲלָאָה לְאִדְפְּרָא, בְּעֵי לְמַהֲרָא בְּמַלְאָה דְאִיהוּ וְדֵאִי, וְעַל דָּא אִדְפְּרָא לְאִמְיָה.

מַחֲוֹק מְדַבֵּשׁ

דְּשִׁנְאוֹי וְלִפְעָמִים הָיָה בְּצִרָה מְשׁוֹנְאָיו, תְּדִיר וְלֹא יִכִּילוּ לֵיהּ וְעַם כָּל זֶה וְאִזּוּ יָדַע שְׁהוּא מְחַמַּת יְרִידַת הַשְּׁכִינָה, הוּא הָיָה שׁוֹלֵט עַלֵיהֶם תְּמִיד אֲלֵא שְׁהָיָה וְעַם כָּל דָּא אִיהוּ שְׁלִיט עַלֵייהוּ בְּדַחַק, אֲבָל לֹא יִכְלוּ לְהַרְע לֹו.

מְאָמַר "עֲנִין הַזְכָּרַת שֵׁם הָאֵם בַּתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה" יתבאר בו דבר תפלת דוד המלך ע"ה בשם אמו דייקא, והטעם לפי שהוא דבר הברור לכל.

(מקור המאמר צוהר פרשת לך לך דף ע"א, וצנזאוריטו כרך ג, עמ' רפד)

וְהוֹשִׁיעָה לְבִן אִמְתָּךְ, מְקַשָּׁה וְכִי לֹא הָיָה בְרִיָּה דְיִשְׁי אִיהוּ, עַד דְּאִיהוּ אָמַר בְּשֵׁמָא דְאִמְיָה וְלֹא בְשֵׁמָא דְאָבוּי וְכִי דָּוִד לֹא הָיָה בְּנוֹ שֶׁל יִשְׁי עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּשֵׁם אִמּוֹ וְלֹא בְּשֵׁם אָבוּי, הֲלֵא הַבֵּן מְתִיחַס אַחַר אָבוּי שְׁנַאֲמַר (פּמִדְגָר 6 ב) לְמַשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אָבוֹתָם, וְהָיָה צְרִיךְ לֹמַר וְהוֹשִׁיעָה לְבִן עַבְדְּךָ, וּמְתַרְעֵן אֲלֵא הָא אִימְנָא אֲלֵא כְּכַר בְּאַרְגוֹ, דְּכַד יִתִּי בְר נָש לְקַבֵּל מְלָה עֲלָאָה לְאִדְפְּרָא (ס"ג) שְׁפִאֲשֵׁר יִבֵּא הָאָדָם לְקַבֵּל אִיזָה דְּכַר עַלִיּוֹן דְּהֵיִינוּ שְׁתַּהֲיָה בְּקִשְׁתּוֹ נְזֻכְרַת לְמַעְלָה, בְּעֵי לְמַהֲרָא בְּמַלְאָה דְאִיהוּ וְדֵאִי צְרִיךְ לְלָכַת וְלְהַזְכִּיר אֶת עֲצֻמוֹ בְּדַבְרָא שְׁהוּא בְּרוּר בְּדֵאִי לְבִנֵי אָדָם, וְעַל דָּא אִדְפְּרָא לְאִמְיָה וְלֹא לְאָבוּי וְעַל כֵּן הַזְכִּיר אֶת אִמּוֹ וְלֹא אֶת אָבוּי כִּי בְּדֵאִי הוּא שְׁהוּא בֵּן אִמּוֹ.

כָּל סֵפֶר הַתְּהִלִּים מְחַבֵּר עַל עֲנִינֵי תַקוּן הַשְּׂכִינָה
תְּנִי רַבִּי שְׁמֵעוֹן, דָּוִד עָלָיו הַשְּׁלוֹם יָדַע בְּזֶה, וְתַקֵּן שִׁירִים
וְתוֹשָׁפְחוֹת הַרְבֵּה, וְרִמְזוּ בָהֶם הָעֲתִידוֹת לָבוֹא, וְהוֹסִיף כַּח
וּגְבוּרָה בְרוּחַ הַקּוֹדֵשׁ, יָדַע בְּעֲנִינֵי הַתּוֹרָה וְהַחֲכָמָה, וְאַיֵּן וְחָקֵר
וְהוֹסִיף כַּח וּגְבוּרָה בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ.

תַּפְּלַת יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה
תָּא חֲזִי (סס קכ ב) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל יְהו"ה בְּצַרְתָּה לִי קְרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי,

מְתוֹק מַדְבָּשׁ

מְאָמֵר "כָּל סֵפֶר הַתְּהִלִּים מְחַבֵּר עַל עֲנִינֵי תַקוּן הַשְּׂכִינָה" בּו גִּילָה
הַרְשֵׁב"י אֵת גּוֹדֵל שֶׁגַב מַעֲלַת סֵפֶר הַתְּהִלִּים שֶׁרִמְזוּ בָהֶם הָעֲתִידוֹת וְהוֹסִיף
בָּהֶם דָּוִד כַּח וּגְבוּרָה בְרוּחַ הַקּוֹדֵשׁ.

(מקור המאמר זוהר פרשת שמות דף יח ע"ג, וצנזאורינו כרך ה, עמ' קפח-קפט)

תְּנִי רַבִּי שְׁמֵעוֹן, דָּוִד עָלָיו הַשְּׁלוֹם הַשְּׂכִינָה, וְרִמְזוּ בָהֶם הָעֲתִידוֹת לָבוֹא,
יָדַע בְּזֶה כְּסוּד תַקוּן הַשְּׂכִינָה, וְהוֹסִיף כַּח וּגְבוּרָה בְרוּחַ הַקּוֹדֵשׁ,
וְכָל טְרַחוֹ הִיָּה לִיְחֻדָּה בְּבַעֲלָהּ, וְתַקֵּן יָדַע בְּעֲנִינֵי הַתּוֹרָה וְהַחֲכָמָה, וְאַיֵּן
שִׁירִים וְתוֹשָׁפְחוֹת הַרְבֵּה דְהֵיִינוּ וְחָקֵר, וְהוֹסִיף כַּח וּגְבוּרָה בְּלִשׁוֹן
סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּ מְחַבֵּר עַל עֲנִינֵי תַקוּן הַקּוֹדֵשׁ.

מְאָמֵר "תַּפְּלַת יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה" מוּבָא בּו הַגִּילּוּי עַל מוּמָר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת
הַרְשֵׁעוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּו בְּצַרְתָּה לִי קְרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי שׁוּזו הִיָּתָה תַפְּלַת יַעֲקֹב אָבִינוּ
כִּשְׁהוֹפִיעַ לַפְּנֵי יִצְחָק אָבִיו לְקַבֵּל הַבְּרִכּוֹת.

(מקור המאמר זוהר פרשת תולדות דף קמג עג - קמג ע"א, וצנזאורינו כרך ג' עמ' רכה-רכו)

תָּא חֲזִי כְּתוּב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל ה' בְּצַרְתָּה לִי קְרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי, פְּמָה

כמה שירין ותושבחן אמר דוד מלפא קמי קדשא בריה הוא, וכלא בגין לאתקנא דרגיה ולמעבד ליה שמא, כמה דאת אמר (ט"ז ס"ג) ויעש דוד שם, ושירתא דא אמר (ס"א ל"ג ליה) פד חמא עובדא דא ליעקב (ס"א דיעקב).

רבי אלעזר אמר, יעקב אמר שירתא דא, (דהא) בשעתא דאמר ליה אבוי גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא, פדין (ד"א בגין) דהוה יעקב בעאקו סגי, דדחיל דאבוי ידע ליה ואשתמודע קמיה, מה פתיב ולא הפירו כי היו ידיו פידו

מתוק מדבש

כשנכנס לקבל את הברכות, שאז היה בצרה ורחק לפי שהיה מתירא שמא יפירוהו אביו.

רבי אלעזר אמר פלג ואמר כי יעקב אמר שירתא דא בשעתא דאמר ליה אבוי גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא יעקב בעצמו אמר שירה זו כשנתירא שמא יפירוהו אביו, ואחר כך דוד חברו עם שאר מזמוריו, בגין דהוה (דף קמג עמוד א) יעקב בעאקו סגי שאז היה יעקב בצרה גדולה, דדחיל דאבוי ידע ליה ואשתמודע קמיה שהיה מתירא שמא אביו יתודע מי הוא ויפיר אותו, אבל מה פתיב ולא הפירו כי היו ידיו

שירין ותושבחן אמר דוד מלפא קמי קדשא בריה הוא כמה שירות ותשבחות אמר דוד המלך לפני הקדוש ברוך הוא, וכלא בגין לאתקנא דרגיה כלם אמרם כדי לתקן את מדרגתו שהיא המלכות, ולמעבד ליה שמא ולעשות לה למלכות שם כמה דאת אמר ויעש דוד שם היינו שתקן את המלכות [השכינה] הנקראת שם (הטעם שנקראת שם כי פשט שמימיס את האדם על ידי שמו, כן אפשר להפיר ולהשיג את הקדוש ברוך הוא פנימל על ידי הסגלות אלנומו יתקנה, ועוד לפי ששם אלנומו שפמלכות הוא נקטב ונקרא). ושירתא דא אמר פד חמא עובדא דא דיעקב ושירה זו של בצרתה לי קראתי ויענני אמר דוד כשזכר והתבונן במעשה זו של יעקב

עשו אחיו שעירות ויברכהו, פדין אמר אל יהו"ה בצרתה לי קראתי ויענני.

התעוררות דוד לשורר לצרף תקון השכינה פתח ההוא גברא ואמר, (מסלס כד 6) לדוד מזמור ליהו"ה הארץ ומלואה וגו', לדוד מזמור באתר חד, ובאתר אחרא מזמור לדוד, מה בין האי להאי, אלא לדוד מזמור שירתא דקאמר

מתוק מדבש

פדי עשו אחיו שעירות ויברכהו אז אמר יעקב שקראתי והתפללתי ואחר שיצא עם הכרכות פדין אמר לה' שיצילני מצרתי ויענני וקבל את אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני תפלתי.

מאמר "התעוררות דוד לשורר לצרף תקון השכינה" בו נתפרש הכלל בפתחת המזמורים שבתהלים כאשר דוד נתעורר תחילה בשיר למען תיקון השכינה.

(מקור המאמר סהר פרשת בשלח דף נ ע"א, ונציאונו כרך ה, עמ' תקמו)

פתח ההוא גברא ואמר פתח אותו האיש (שנתלנה לרבי חיא ורבי יוסי) לפרש מה שכתוב לדוד מזמור ליהו"ה הארץ ומלואה וגו', ומפרש פי לדוד מזמור באתר חד במקום אחד מקדים דוד לפני מזמור, ובאתר אחרא מזמור לדוד ובמקום אחר מקדים מזמור לפני דוד, ושואל מה בין האי להאי מה הפרש יש בין זה לזה, ומשיב אלא לדוד מזמור במקום שמקדים דוד למזמור שירתא דקאמר דוד על כנסת ישאל היינו שירה שאמר דוד על השכינה הנקראת מזמור, ולכן נתעורר דוד תחלה לשיר לצרף תקון השכינה, ומזמור לדוד ובמקום שמקדים מזמור

דָּוִד עַל פְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מְזַמֵּר לְדָוִד שִׁירָתָא דְקָאָמַר דָּוִד עַל גְּרַמְיָהּ.

דָּוִד רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ חֲזָרָת יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת בְּשִׁמְחָה

וְדָוִד בְּגִין גְּלוּתָא אָמַר, (ט"ז י"ט) רָעַב וְעֵיף וְצָמָא בְּמִדְבָּר, דְּבָגִין דְּחָמָא שְׂכִינְתָא חֲרָבָה וַיִּבְשָׂה, הָוָה נָטִיל צַעְרָא בְּגִינְהָא. לְבַתֵּר דְּחָמָא דְּהִדְרִין יִשְׂרָאֵל בְּחֻדוּהָ, תַּקִּין עֶשֶׂר מִינֵי נְגוּנִין.

מְתוּק מְדַבֵּשׁ

לְפָנֵי דָוִד, שִׁירָתָא דְקָאָמַר דָּוִד עַל הֵימָתָא מְעוּרְרַת אוֹתוֹ לְשִׁיר עַל עֲצֻמוֹ, גְּרַמְיָהּ שִׁירָה שֶׁהִשְׁכִּינָה הַנְּקִרָאִת מְזַמֵּר פְּרוּשׁ לְצַרְף כֶּף וְכֶף אֲשֶׁר לוֹ.

מְאָמַר "דָּוִד רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ חֲזָרָת יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת בְּשִׁמְחָה" יתבאר בו ענין ראיתי דוד ברוח קדשו את צער השכינה בגלות במניעת השפעת העליון אליה והשתתף בצערה, ולאחר שראה בחזון הקודש את גאולת ישראל עם השכינה מהגלות בשמחה תיקן עשר מיני נגוני שירה בספר התהלים, כנגד עשר ספירות השכינה.

(מקור המאמר ספר פרשת נחשית דף כג ע"ג, ונציאוריו כרך א, עמ' רצב)

וְדָוִד בְּגִין גְּלוּתָא בְּשִׁבִיל הַגְלוֹת קָבַל שְׁפַע מִבְּעֻלָּה הַתַּפְּאָרָת, הָוָה הֶאֱחָרוֹן הָוָה, אָמַר רָעַב וְעֵיף נָטִיל צַעְרָא בְּגִינְהָא הֵיךְ דָּוִד וְצָמָא בְּמִדְבָּר, פְּרוּשׁ הַפְּשוּט הָעַם שְׁהִיָּה עִם דָּוִד בְּמִדְבָּר כְּשֶׁבָרַח מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוּם הֵיךְ רָעַב וְעֵיף וְצָמָא, וּמִפְּרִשׁ שְׁנַרְמִזוּ כָּאֵן דְּבָגִין דְּחָמָא שְׂכִינְתָא חֲרָבָה וַיִּבְשָׂה לְפִי שְׂרָאָה דָּוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֵת צַעַר הַשְׁכִּינָה בְּגָלוֹת בְּלִי

קָבַל שְׁפַע מִבְּעֻלָּה הַתַּפְּאָרָת, הָוָה נָטִיל צַעְרָא בְּגִינְהָא הֵיךְ דָּוִד מִשְׁתַּתַּף בְּצַעַר הַשְׁכִּינָה.

לְבַתֵּר דְּחָמָא דְּהִדְרִין יִשְׂרָאֵל בְּחֻדוּהָ וְאַחַר שְׂרָאָה יִשְׂרָאֵל חוֹזְרִים מִהַגְלוֹת עִם הַשְׁכִּינָה בְּשִׁמְחָה, תַּקִּין עֶשֶׂר מִינֵי נְגוּנִין הַפְּלוּלִים

ובסוף בלהו אמר (תהלים קג ב) תפלה לעני כי יעטוף, (נ"א תקין י מיני תילים, ובסוף בלהו (שס פו ב) תפלה לדוד הטה יהו"ה אונד עני, חדא דכלהו צלותין, דבגינייהו מתעטפין קדם מלכא, ולא הו עאלין עד דייעול צלותא דעני אמר תפלה לעני כי יעטוף), והיא צלותא דעטוף כל צלותין קדמהא עד דייעול צלותא דיליה, ובגין דא אקדים עני לכלהו.

התפלה בלב שלם להקב"ה

רבי חזקיה פתח, (תהלים קל ב) שיר המעלות ממעמקים קראתיך יהו"ה, שיר המעלות, סתם, ולא פריש מאן אמרו, אלא

מתוק מדבש

בספר תהלים לתקן את עשר ספירות של המלכות [השכינה], ובסוף בלהו האחרון של העשר מיני נגונים, אמר תפלה לעני כי יעטוף כי תפלה היא במלכות שהיא האחרונה מהעשר ספירות, והיא בחינת ענייה בגלות, ומפרש מלת יעטוף מלשון (צלאשית ל מג) והיה העטופים ללבן, פרוש המתאחרים, ורצה לומר והיא צלותא דעטוף כל צלותין קדמהא תפלת העני היא מאחרת כל התפלות שלפניה, כי היא מקדמת לכנס לפני כל התפלות, עד דייעול צלותא דיליה עד שתכנס תפלתו תחלה, ובגין דא צלותא דעני אקדים לכלהו (ה"ג נמקו"ס) לכן תפלת העני מקדמת לכנס לפני כל התפלות.

מאמר "התפלה בלב שלם להקב"ה" בו מובא על מזמור שיר המעלות

ממעמקים שעתידים כל בני העולם לאמרו, ויאמר לדורות עולם.

(מקור המאמר זוהר פרשת בשלח דף סג ע"א-ע"ב, וצנצאוריו כרך ה' עמ' תשא-תשנ)

רבי חזקיה פתח הקדים לפרש מה ממעמקים קראתיך יהו"ה, פתוב שכתוב שיר המעלות שיר המעלות, סתם, ולא פריש

שיר המעלות, דזמינין כל בני עלמא למימר, דזמין האי שיר למימריה לדרי עלמא, ומאי הוא, ממעמקים קראתיך, והכי תאנא כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא, בעי למבעי בעותיה ולצלאה מעמקא דלבא, בגין דישתכח לביה שלים בקדשא בריך הוא, ויכוין לבא ורעותא.

שיר שהשכינה אומרת בגלות

ודוד קאמר (מסלים כג 6) למנצח על אילת השחר, דא פנסת

מתוק מדבש

מאן אמרו ואינו מפרש מי אמרו, קדישא כף למדנו כל מי שמתפלל אלא שיר המעלות לכן פתוב סתם, תפלתו לפני המלך הקדוש, בעי לפי דזמינין (דף סג ע"ב) כל בני עלמא למימר שעתידים כל בני העולם לאמרו, והיינו דזמין האי שיר למימריה לדרי עלמא שעתיד שיר זה להאמר לדורות עולם, ומאי הוא ענין שיר זה, ואמר ממעמקים קראתיך שענינו והכי תאנא כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא

מאמר "שיר שהשכינה אומרת בגלות" בו מתגלה דבר השיר של השכינה בגלותה כאשר מתגעגעת אל הקב"ה ומתרעמת בטענה אל"י אל"י למה עזבתני.

(מקור המאמר זוהר פרשת ויקרא דף כה ע"ג ונציאונו כרך י, עמ' 19)

ודוד קאמר ברוח הקדש על זמן השחר, דא פנסת ישראל היא פנסת הגלות למנצח על אילת ישראל שהיא המלכות, ומזמור אילת

ישראל, אילת השחר, שירתא דכנסת ישראל דקאמרי בגלותא אל"י אל"י למה עזבתני וגו'.

ענין העשרה לשונות של שבת השבתהלים
ודוד ברוח קדשא אמר על ישראל באחרית יומין דגלותא,
(ספסוק א) בחנת לבי פקדת לילה, ולית לילה אלא גלות
[וכו].

מתוק מדבש

השחר הוא שירתא דכנסת ישראל
דקא אמרה בגלותא שירה שפנסת
ישראל אומרת בגלות, אל"י אל"י
למה עזבתני וגו' כלומר במקום
שקנה ראוי שבעלה התפארת יתראה
אליה ויתחד עמה, עתה שהשכינה
בגלות היא מתרעמת ואומרת אל"י אל"י
למה עזבתני.

מאמר "ענין העשרה לשונות של שבת השבתהלים" בו מובא ענין
חזון דוד ברוח קדשו את הנסיונות הגדולות של ישראל בגלות באחרית
הימים והתאונן על זה ושם במזמור יז שבתהלים בקש רחמים שיתקבלו
בקשות ישראל.

(מקור המאמר במקווי זהר חדש דף קכ"ז - ג' - ג' - וצנאוריני כרך ד, עמ' 51-55)

ודוד ברוח קדשא אמר על
ישראל באחרית יומין
דגלותא ודוד המלך אמר על ישראל
ברוח הקדש באחרית הימים של הגלות
בחנת לבי פקדת לילה, ולית לילה אלא גלות ואין לילה אלא
גלות [וכו].

וְדוֹד בְּגִין גְּלוּתָא אָמַר (עין ט"ז י" כט), הָעַם רָעַב וַיַּעַף וַיִּצְמָא
בַּמִּדְבָּר, וּבְגִין דְּחִזָּא שְׂכִינְתָא חֲרָבָה וַיִּבְשָׂה, הָוָה אִיהוּ
נָטַל צַעְרָא בְּגִינָה, לְבַתֵּר דְּחִזָּא דְּחִזְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּתִשְׁבָּה בְּחִדְוָה,
תִּקַּן עֶשֶׂר מֵינֵי תַהֲלִים.

עֲשָׂרָה מַעְלוֹת שְׁבַמְזֻמּוֹר בְּנֶגֶד עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת
רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (מהלים טו א) מְזֻמּוֹר לְדוֹד יְהוֹ"ה מִי יָגוּר בְּאֶהֱלֶךְ

מתוק מדבש

וְדוֹד בְּגִין גְּלוּתָא אָמַר וְדוֹד בְּשָׂבִיל
הַגְּלוּת הָאֲחֵרוֹן הָזֶה אָמַר הָעַם
רָעַב (לְגִינֵי נַפְסוֹת) וַיַּעַף וַיִּצְמָא בַּמִּדְבָּר
(פְּרוּטָה פְּשׁוּטָה, הָעַם שָׁהִי עַם דָּוִד צְמֻדָּר כְּשֶׁנִּמְנָם
מִפְּנֵי אֲנָשׁוֹת הָיָה רָעַב וַיַּעַף וַיִּצְמָא), וַיִּצְוֹנוּ
לוֹמַר וּבְגִין דְּחִזָּא שְׂכִינְתָא חֲרָבָה
וַיִּבְשָׂה לְפִי שְׂרָאָה דְּוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
אֵת צַעַר הַשְּׂכִינָה בְּגָלוּת שֶׁהִיא חֲרָבָה
וַיִּבְשָׂה, לְפִי שְׂרָאָה מִקְבֵּלֶת אֵת שְׂפָעָה
מִבְּעֻלָּה הַתַּפְּאֲרָת, לְכֵן הָוָה אִיהוּ נָטַל
צַעְרָא בְּגִינָה הָזֶה דְּוִד מִקְבֵּל צַעַר

בְּשָׂבִילָהּ, וַיִּצְוֹנוּ לוֹמַר שְׂרָאָה מִשְׁתַּתֵּף
בְּצַעַר הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ שְׂכֻתוֹב (ע"ט טו א)
וְדוֹד עָלָה בְּמַעְלָה הַזֵּיתִים עָלָה וּבִזְכָּה
וְרָאֵשׁ לוֹ חֲפוּי וְהוּא הַלֵּךְ יַחַף וְגו',
אֲבָל לְבַתֵּר דְּחִזָּא דְּחִזְרוּ יִשְׂרָאֵל
בְּתִשְׁבָּה בְּחִדְוָה אַחַר שְׂרָאָה דְּוִד
שִׂישְׂרָאֵל יִחְזְרוּ מִן הַגְּלוּת בְּתִשְׁבָּה
בְּשִׂמְחָה עִם הַשְּׂכִינָה, תִּקַּן עֶשֶׂר מֵינֵי
תַהֲלִים תִּקַּן עֶשֶׂר מֵינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל
שְׂכֻחִים שְׁבַסְפֵּר תַהֲלִים, כְּדֵי לְתַקַּן אֵת
עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל הַמַּלְכוּת [הַשְּׂכִינָה].

מֵאָמַר "עֲשָׂרָה מַעְלוֹת שְׁבַמְזֻמּוֹר בְּנֶגֶד עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת" מְבוֹאֵר בּוֹ
חֵלֶק מִעֲשֵׂרֵת הַמַּעְלוֹת שְׂמִנָּה דוֹד בְּמִזְמוֹר טו שְׁבַתְהִלִּים וְהַשְׁוֹאֲתָם כֹּל אֶחָד
בְּפִרְסוּת לְדִיבּוֹר אֶחָד שְׁבַעֲשֵׁרֶת הַדְּבָרוֹת, כֹּאֲשֶׁר יִרְאֶה הַרְוָאָה שֶׁם בְּהַמְשַׁךְ
מֵאָמַר הַזֶּה.

(מקור המאמר זה מושג פרשת וילא דף לד ע"ב, וצנצנאווינו כרך א, עמ' תקמג-תקמד)

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח הַקְּדִים לְפָרֵשׁ מֵהַ שְׂכֻתוֹב מְזֻמּוֹר לְדוֹד יְהוֹ"ה מִי יָגוּר

מי ישכּוֹן בְּהַר קְדֻשָּׁה הוֹלֵךְ תָּמִים וּפּוֹעֵל צְדָק וְדוֹבֵר אֱמֶת בְּלִבּוֹ וְגוֹמֵר, מֵאֵי מִשְׁמַע, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי יוֹסִי, אֵלֶיךָ עֲשֶׂרָה, אֵינּוֹן כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת, שְׁעֵתִידִין בְּנֵיו שֶׁל יַעֲקֹב, לְקָיִים בְּמָקוֹם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָא חַד סַר אֵינּוֹן, אָמַר לִיה, לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ, לֹא עָשָׂה לְרַעְהוּ רְעָה, חַד מְלָה אֵינּוֹן, דְּכָל הַמְרַגֵּל בְּחִבְרוֹ, מִיָּד עָשָׂה עִמּוֹ רְעָה, לֹא רָגַל בְּלְשׁוֹנוֹ וְלֹא עָשָׂה עִמּוֹ רְעָה.

וְכִי מֵאֵן שׁוּי לְאֵלֶיךָ, כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּלָהוּ עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת מִשְׁתַּמְעֵי מִיַּצִּיחֵהוּ. הוֹלֵךְ תָּמִים, כְּנֶגֶד (שמות כ ג) אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, מְלַמֵּד שְׁצִרֶיךָ אֲדָם לְקַבֵּל עָלָיו

מתוק מדבש

בְּאֵהָלָךְ מִי יִשְׁכּוֹן בְּהַר קְדֻשָּׁה, הוֹלֵךְ תָּמִים וּפּוֹעֵל צְדָק וְדוֹבֵר אֱמֶת בְּלִבּוֹ וְגוֹמֵר, מֵאֵי מִשְׁמַע מַה מְשִׁמְעֵנוּ מִזְמוֹר זֶה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי יוֹסִי, אֵלֶיךָ עֲשֶׂרָה אֵלֹהֵי עֲשֶׂרָה דְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים בְּמִזְמוֹר זֶה, אֵינּוֹן הֵם כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת שְׁעֵתִידִין בְּנֵיו שֶׁל יַעֲקֹב לְקָיִים בְּמָקוֹם הַזֶּה הַיּוֹנֵנוּ בִּירוּשָׁלַיִם.

שְׁכָתוֹב לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ, לֹא עָשָׂה לְרַעְהוּ רְעָה, חַד מְלָה אֵינּוֹן הֵם רַק דְּבַר אֶחָד, דְּכָל הַמְרַגֵּל בְּחִבְרוֹ, מִיָּד עָשָׂה עִמּוֹ רְעָה, לְכֵן אִם לֹא רָגַל בְּלְשׁוֹנוֹ וּמִמִּילָא וְלֹא עָשָׂה עִמּוֹ רְעָה כִּי זֶה תְּלוּי בְּזֵה.

וְשׂוֹאֵל וְכִי מֵאֵן שׁוּי לְאֵלֶיךָ וְכִי מִי מִשְׁנֵה וְהָאִיךָ יְכוּלִים לְהַשְׁווֹת אֵלֹהֵי עֲשֶׂרָה דְּבָרִים כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת, וּמִשִּׁיב אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּלָהוּ עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת, מִשְׁתַּמְעֵי מִיַּצִּיחֵהוּ כָּל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת וְשִׁמְעֵים מֵהֶם, כִּי מַה שְׁכָתוֹב הוֹלֵךְ תָּמִים

אָמַר רַבִּי יוֹסִי שְׂאֵל מִרְבֵּי יְהוּדָה, וְהָא חַד סַר אֵינּוֹן וְהָרִי אֶחָד עָשָׂר דְּבָרִים הֵם (פסגאר פּמסכט מסות דף כד עמוד 6), אָמַר לִיה הִשִּׁיב לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מַה

אימת עול מלכות שמים, ואין לו רשות להרהר במה שאינו יכול להשיג, משמע דכתיב אנכי יהוה אלהיך סתם, כתיב הכא הולך תמים, וכתיב התם (דברים י"ג) תמים תהיה עם יהוה אלהיך, ואין לך רשות להרהר על מה שלא הורשית.

במקום שכתוב בתהלים לדוד סתם. הוא מאמר השכינה פתח ההוא ינוקא ואמר, (סהלס לו ב) לדוד אל תתחר במרעים

מתוק מדבש

היינו פנגד אנכי יהוה אלהיך, כי כתיב הכא כתוב פאן הולך תמים, ומפרש מלמד שצריך אדם לקבל עליו אימת עול מלכות שמים ויזמין באמונת אמן בהקדוש ברוך הוא, ואין לו רשות להרהר במה שאינו יכול להשיג רצונו לומר שלא יחקר חקירות בענין האמונה, משמע דכתיב זאת אנו למדים ממה שכתוב אנכי יהוה אלהיך סתם והאמן בי בתמימות באמונה פשוטה, וראיה לדבר

כי כתיב הכא כתוב פאן הולך תמים, וכתיב התם וכתוב שם (פגלשם שופטים) תמים תהיה עם יהוה אלהיך ופרש רש"י התהלך עמו בתמימות, וצפה לו, ולא תחקר אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו. הרי שבא להורות כי ואין לך רשות להרהר על מה שלא הורשית, הרי הולך תמים שנה לאנכי ה' אלהיך.

מאמר "במקום שכתוב בתהלים לדוד סתם, הוא מאמר השכינה" מתפרש בו ענין שינוי הלשון בפתחת המזמור שבתהלים, דהיינו במקום שלא פתח בלדוד מזמור, אלא לדוד גרידא, הכונה היא שמזמור זה השכינה עצמה אמרה.

(מקור המאמר נטר פרשת ויחי דף רלט ע"א, ונציאונו כרך ד, עמ' תרכ-תרכ"א)

פתח ההוא ינוקא ואמר לפרש מה במרעים אל תקנא בעושי עולה, שכתוב לדוד אל תתחר מה שכתוב לדוד קשה למה כתוב רק

אל תקנא בעושי עולה, לדוד, אי שירתא לא קאמר, אי תפלה לא קאמר, אלא בכל אתר לדוד סתם רוח הקדש אמרו.

דוד סדר ברוח הקדש את שירי המרפבות העליונות

אתא דוד ברוח קדשא וסדר לון פחדא, ואסתפל בכלא בהאי קרא דכנורא, (בגין) דשלימו דיקרא דקדשא בריף הוא עילא ותתא, בשעתא דשאר עמין אתפפיין ואתיין ואודאן ליה

מתוק מדבש

לדוד, אי שירתא לא קאמר אם היא שירה למה לא אמר מזמור לדוד, אי תפלה לא קאמר ואם היא תפלה למה לא אמר תפלה לדוד, ומתריץ אלא בכל אתר לדוד סתם אלא בכל מקום שכתוב לדוד סתם ולא כתוב לדוד מזמור, רוח הקדש שהוא השכינה אמרו, לכן מה שכתוב כאן לדוד רצונו לומר השכינה אמרה.

מאמר "דוד סדר ברוח הקדש את שירי המרפבות העליונות" בו מובא ענין הטעם שכלל דוד במזמור אלהים יחננו, את כל שירי המרכבות שבעולמות בריאה יצירה עשיה, לפי שמורה על כבוד השי"ת למעלה ולמטה כאשר העמים נכנעים תחת הקדושה ומודים להשי"ת.

(מקור המאמר ספר פשט יתרו דף טז ע"ג, ונציאויעו כרך ו, עמ' יא)

אתא דוד ברוח קדשא וסדר לון פחדא אחר כך בא דוד וברוח הקדש סדר כל השירים הנזכרים כאחד במזמור זה של אלהים יחננו ויברכנו עד תמו, ואסתפל בכלא ותתא ותתבונן בכל המזמור הזה, בהאי קרא דכנורא ובכרס בפסוק זה שאמר הכנור, שהוא יודוך עמים כלם, שהוא חשוב יותר מכלם, בגין דשלימו דיקרא דקדשא בריף הוא עילא ותתא לפי שמורה על שלמות הכבוד של הקדוש ברוח הוא למעלה ולמטה, פי בשעתא דשאר עמין אתפפיין ואתיין ואודאן ליה לקדשא בריף

לְקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּיּוֹן דְּאֵנוּן אֲתַכְּפִיין וְאוֹדֵן לִיה, כְּדִין אֲשַׁתְּלִים
יְקַרְא דְּקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא.

שיר המלאכים שבמדרגות העליונות

שיר המעלות, תושבחתא דקאמרי אינון דרגין קדישין עלאין
מסטרא דגבורין עלאין, ואינון כגוונא דלואי לתתא, ואינון
מעלות, דרגין על דרגין, ופלחין ברזא דחמשיין שנין, והאי
איהו שיר המעלות.

מתוק מדבש

הוא בשעה ששאר העמים נכנעים לו, כדין אשתלים יקרא דקדשא
תחת הקדשה ובאים ומודים להקדוש בריך הוא עילא ותתא אז נשלם
ברוך הוא, כיון דאנון אתכפין כבודו של הקדוש ברוך הוא למעלה
ואודין ליה כיון שהם נכנעים ומודים ולמטה.

מאמר "שיר המלאכים שבמדרגות העליונות" יופיע בו ענין השבח
של מלאכי הקודש שבדוגמת ובבחינת שירי הלזים שבכית המקדש.

(מקור המאמר מהר פושט תרומה דף קמג ע"א, ונציאונו כרך 1, עמ' רג-ד)

שיר המעלות פרושו תושבחתא דקאמרי אינון דרגין קדישין
עלאין השבח שאומרים המלאכים שיש בהם מדרגות עליונות קדושות, מסטרא
דגבורין עלאין מצד הגבורות העליונות, שהיא הבינה שבה שרש
הגבורות, ואינון כגוונא דלואי לתתא והם דגמת הלזים המשוררים
בכית המקדש של משה, ואינון מעלות המלאכים בעלי המעלות.